

A kutatott területet ÉNy-DK irányban átszelő vízvezeték árkanak kevert betöltése a hegyi eredetű üledék eltávolítását követően azonnal kirajzolódott. Mintegy 2 m mélyen jelentkezett a kőfalak között futó, szimpla terrakotta csővezeték kőlapokkal fedett teteje. A fedőkövek között két faragott római követ is találtunk, mindkettő ülő nőalakot ábrázol. A betöltésből kizárólag római leletanyagot sikerült gyűjtenünk. A vezeték és az azt védő kőfalazat közötti teret habarccsal öntötték ki, majd lefedték a már említett kőlapokkal. Ez a zárt rendszer nem tartalmazott semmiféle leletanyagot, és a terrakottaelemeken sem találtunk bélyeget, mesterjegyet, graffitót, újkori mázat vagy bármi egyéb kronológiai fogódzót. A rózsaszín felületű terrakottaelemek törése fekete színű. A hirtelen kiégetett kerámia felületére itt-ott egyenes- vagy hullámvonaldíszű vájt a fazekas, ezek azonban nem perdöntőek a kormeghatározásban. A vízvezetéknek sem a kiindulási pontja, sem a rendeltetési helye nem ismert, annyi bizonyos, hogy É felől, vagyis a hegyekből szállított vizet DDK-i irányba.

Munkatársak: Benyó Gergely, Fabó Attila László, Horváth Zoltán, Módy Péter, Szegleti Katalin.

BUDAI BALOGH TIBOR

54. Budapest, III. Csúcs-hegy, Harsánylejtő

U, R, B, V, LT, Ró, A, Á

2007. május 8. és augusztus 8. között folytattuk a 2006-ban megkezdett szondázó régészeti feltárást. Munkánk a tavalyi kutatásból kimaradt útszakaszok (V-VI., VIII-IX. ill. I. árkok) feltáráására szorítkozott. Az idén feltárt 15 803 m²-nyi területen 8 korszak (késő neolitikum, középső rézkor vége, késő bronzkor, kora vaskor, késő vaskor, római kor, avar kor, Árpád-kor, újkor) 587 objektuma került elő. Az I-V-VI. árkok találkozási zónájában kora vaskori település műhelyobjektumainak és késő neolitikus település részletének tavaly már megkezdett feltárást folytattuk. A kutatott terület ÉK-i határán futó V. árok Harsánylejtő utca felőli szakasza DK-i irányban folyamatosan ritkuló régészeti intenzitást mutatott. Itt késő neolitikus, kora vaskori, avar településrészlet került elő, a Harsánylejtő utcához közel szórványos avar és kelta telepnyomokat is regisztráltunk.

A VI. árok 2006-ban megkezdett felületét folytatva oszlopszerkezetes épületalapok, egy erősen roncsolt késő neolitikus temetkezés, több kisebb méretű és egy nagy kiterjedésű protoboleráz időszakra keltezhető gödör-együttes mellett egy késő rézkori gyermektemetkezés, továbbá bronzkori, kora vaskori gödörkomplexumok láttak napvilágot. A tavaly feltárt kettős-hármas árok-rendszerrel D-re egy jól lehatárolható területre hatalmas méretű római agyaggyerőgödörkomplexumot bontottunk ki.

A VIII. árok gyenge régészeti intenzitása a patak menti sávra jellemző, ahol középkori kemencemaradványokat és árok-rendszert, valamint bizonytalanul értelmezhető kőkonstrukciókat dokumentáltunk. A IX.

árok területén a korábban megismert középkori település mintegy 40 régészeti objektuma mellett két rézkori, vélhetően áldozati célú gödröt találtunk.

Az I. árok Virágosnyereg u. felőli részén, a zártkeretek vonalában kutatott szakaszon áthalmozott római és középkori leletanyagot tartalmazó K-Ny-i árok és azt elrekesztő, valószínűleg kora újkori, kőből falazott gátépitmény nyomaira bukkantunk.

Munkatársak: M. Virág Zsuzsanna, Korom Anita, Kárpáti Zoltán régészek.

SZILAS GÁBOR

55. Budapest, III. Csúcs-hegy, Harsánylejtő

R, Ró, Kö

2007. május 8-án kezdtük meg a területre tervezett új városnegyed belső úthálózatának megelőző régészeti feltárást. Az utak – bevágásokkal és útpályával együtt – átlagosan 25–30 m szélesek voltak, összes alapterületük 36 500 m², ebből 27 750 m²-t tudtunk kutatni.

A terület középső részén a felső, eróziós rétegből szórvány őskori kerámiatöredékek kerültek elő (IIc) illetve K felé egy ovális formájú rézkori beásás mutatkozott (IIIa), kétrétegű betöltéséből kerámiatöredékek és egy szövőszéknehezék származik (Virág Zs. meghatározása).

A terület K-i, a patakhoz legközelebb eső részén húzott két árokban (IV., V. felület) kerültek elő a római korra keltezhető objektumok. A feltárást itt egyelőre csak a humusz alatt jelentkező legkésőbbi omladékrétegek tetejéig jutott, de már megállapítható, hogy legalább két, különböző irányítású (és korú?) K-Ny tájolású épület falmaradványai illetve egy egyelőre ismeretlen funkciójú kerek építmény alapozása és beásások mutatkoztak. A falakat földbe rakták, igen szélesek (60–70 cm) voltak, így ez valószínűleg már az alapfalak szintje. Az omladékok tisztításából nagy mennyiségű tegula, imbrex, tubus, állatcsont és házikerámia került elő (kevés a terra sigillata!), illetve három Hadrianus-nagybronz. A IV. felületen több helyen mutatkozó omladékok valószínűleg további falrészleteket takartak. Ugyanitt egy lejtő irányú árok feltárást is regisztráltunk. Az épületmaradványok és hozzájuk tartozó objektumok (árkok, beásások) funkcióját, periodizációját egyelőre nem lehet megállapítani, a feltárást ezen a területen jövőre folytatjuk. A IIIc felület D-i végében előkerült, földbe rakott, törtköves, kb. 40 cm széles, lejtő irányú falacska kora és szerepe még bizonytalan, nem zárható ki, hogy összefügg a szomszédos IV. árok római kori objektumaival, a feltárást jövőre itt szintén folytatódik.

A IIc felületen előkerült V metszetű, kb. 80 cm mély, lejtő irányú árok, bár leletanyagot nem tartalmazott, alakja alapján talán szintén római kori lehet.

A terület Ny-i, hegytető felőli oldalán elszórtan középkori objektumok mutatkoztak, így két, kissé szögletes formájú ház (Ia, IIa) illetve kerek formájú sütőkemencék kerültek elő, hamuzógödörrel, megújított tapasztással,

egy esetben kerámiatöredékekkel aláalapozva (IIa, IIc). Egy esetben a teljes boltozat épségben maradt: a kemencét a hegyoldalba vájták, a hegytető irányából ráhúzódott eróziós rétegek pedig szinte teljesen elfedték az objektumot (IIc). A kemencékből igen kevés leletanyag került elő (kerámia), ezek a 14–15. századra(?) kelteznek az igen elszórtan jelentkező középkori objektumok korát. Valószínűnek látszik, hogy a hegyoldal É-i részén 2006–2007-ben feltárt ún. Óbudaörs középkori falu késői továbbéléséről, perifériájáról lehet szó (Kárpáti Zoltán szíves szóbeli közlése).

Jó néhány olyan objektumot is feltártunk, amelyeknek funkcióját és korát keltező értékű leletanyag hiányában nem lehetett meghatározni. Ilyenek voltak pl. azok az átlagosan 0,5–1 m mély gödrök, amelyeknek laza, törtköves betöltése volt, két esetben szórvány állatcsontok kerültek elő belőlük. Talán a szántás során kiforgatott kövektől próbáltak meg ilyen módon megszabadulni az újkorban.

A fentiek mellett néhány esetben faszenes, patocsos foltokat is regisztráltunk, ezek azonban néhány centiméter mélységű, leletanyag nélküli jelenségeknek bizonyultak. Elképzelhető, hogy mivel ezek a hegyoldal felső részén mutatkoztak, eredetileg régészeti korú objektumok lehettek, de az erózió és a talajművelés következtében megsemmisültek, eredeti funkciójukat és korukat ma már lehetetlen megállapítani.

Több felületen (Ia, IIa, IIc) is mutatkoztak árkok, ezek zöme lejtő irányú (azaz kb. K–Ny) néhány esetben azonban a lejtőre merőleges, teknős aljú, sekély objektumok voltak. Betöltésükben, ill. aljukon elszórtan kövek mutatkoztak, leletanyag nem került elő belőlük. Egy részük egyenes vonalú, azaz valószínűleg mesterséges képződmény volt, míg néhány esetben természetes eredetre következtethetünk a szabálytalan forma alapján. Korukat nem tudtuk megállapítani.

Az előkerült objektumok tehát viszonylag kis intenzitású, több régészeti korszakot érintő lelőhelyre utalnak, amelyek közül a patak zónájában mutatkozó római kori épületegyüttes maradványainak feltárása a jövő év tavaszától folytatódik.

T. LÁNG ORSOLYA

56. Budapest, III. Csúcs-hegy, Harsánylejtő Ő, Ró

2007. október 8–19. között próbafeltárást végeztünk a telken (Hrsz.: 20039/9). A beépítendő mintegy 2700 m²-es területen belül a terepviszonyokhoz, és az alapozási mélységekhez igazodva két, összesen 375 m² alapterületű felületet nyitottunk: egy 50×50 m-es ÉK–DNy-i irányú, és egy 25×5 m-es, azonos irányú szondaárkot.

Az 1. szonda legteljesebben vizsgálható rétegsorában a jelentős újkori feltöltés alatt különböző típusú természetes rétegek sorát dokumentálhattuk, jellemző volt a lejtő irányú intenzív feltöltődés. Az altalaj felett 90 cm-rel elhelyezkedő, helyenként közettörmelékes

feltöltődési rétegből 1 darab újkori mázas kerámiatöredéket gyűjthettünk. Ez alatt a réteg alatt további három réteg különült el, melyekből igen szórványosan (összesen 5–6) kisebb őskori, és római kerámiatöredékek kerültek elő. Régészeti objektum a feltárás során nem mutatkozott.

HAVAS ZOLTÁN

57. Budapest, III. Hajógyári-sziget U, R, B, Ró, Kö

2007. június 12. és november 14. között próbafeltárást végeztünk a 23798/1, 23798/3, 23796/7, 23796/8 hrsz. telkeken. A beépítendő mintegy 99 400 m²-es területen belül összesen nettó 4628 m²-t érintettek szondaárkaink. (Az illusztrációt lásd a 186. oldalon!)

A régészeti kutatások első fázisát jelentő, 2006. november 29. és 2007. február 22. között végzett geofizikai felmérések után a mérési eredmények régészeti kiértékelését végeztük el. A gépi földmunkák 2007. június 6-án indultak meg négy munkaterületen, a régészeti munka 2007. június és november között folyt.

Valamennyi szondaárról közösen elmondható, hogy egységes raszterhálóhoz igazítva nyitottuk meg őket, melynek az elemei 5×5 métereseek, és É–D, K–Ny tájolásúak.

'A' szonda: A nettó 513 m² alapterületű szondaárok a 2007. évi munkafelületek közül a legdélebbi. Az egykori kovácsműhely, kazánház és darupálya területén, a jelenleg filmstúdióként funkcionáló 319-es épülettől K-re, a működő transzformátorháztól Ny-ra, a 322-es épülettől D-re helyezkedik el. A szondaárok területén egy közepes objektumsűrűséget mutató középkori (11. sz.) településrészlet, és őskori (bronzkor?) területhasználat nyomainak, objektumai kerültek elő.

'B' szonda: A szondaárok nettó területe 775 m², É–D-i szára 122,8 m, K–Ny-i szára 50 m volt. A munkaterületet a 322. sz. épülettől É-ra, ÉK-re alakítottuk ki. A környék erősen feltöltött, mivel korábban (a történeti korokban is) jelentős részét mély fekvése miatt gyakran öntötte el a Duna. A gyakori elöntésnek köszönhetően kis objektumsűrűséget találtunk.

'D' szonda: A K–Ny irányú szonda nettó területe 118 m², hossza 24,3 m. A munkaterületet a Ladik csárda épületétől D-re, az egykori sportpálya déli részén alakítottuk ki. Kis objektumsűrűséget tapasztaltunk, őskori (bronzkor?) kísérelő leletekkel.

'E' szonda: A 92 m² nettó alapterületű É–D-i szonda relatív mélysége átlagosan 2,5–3 m volt. Munkaterületünk a Ladik csárda területén, a volt sportpályától K-re, a volt úszómedencétől D-re feküdt. E területen kis objektumsűrűségű római kori lelőhelyrészletet ismertünk meg.

'F' szonda: A nettó 622 m² alapterületű szondaárok átlagos relatív mélysége 35–120 cm között mozgott. A szonda K–Ny-i szára 70,4 m, D-i ága 19,5 m, É-i ága 14,2 m hosszú volt. Munkaterületünk az egykori sportpálya közepén, a Ladik csárda épületétől É-ra helyezkedett